

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Uit de kunst

Verwarring van de lezer als metafoor

door **Rien Fraanje** De auteur is oud-directeur van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. In deze rubriek belicht hij de politieke actualiteit vanuit de kunsten.

De Amerikaanse schrijver Dave Eggers stelt in zijn fascinerende novelle *De parade* grote vragen aan de orde. Op persoonlijk niveau: zijn regels altijd heilig, moeten ze koste wat kost worden gevolgd? Of gaat het veeleer om de geest en de context, en is het beter voor je eigen geluk om het niet zo nauw te nemen met de regels? En op metaniveau: heeft het zin als wij ons als westerlingen bemoeien met de wederopbouw van instabiele landen?

Eggers heeft zich met eerder proza al laten kennen als een bevlogen schrijver die actuele thema's aansnijdt. Zo lijkt *De cirkel* – over een techbedrijf dat een bijna sektarische boodschap verkondigt van maximale transparantie en openheid, maar dat vooral gebruikt om zijn eigen almacht te bestendigen – inmiddels niet meer zo overtrokken als toen de roman in 2013 verscheen. En in *De monnik van Mokka* laat hij een Amerikaanse moslim vol idealisme terugkeren naar zijn moederland Jemen, waar hij verzeild raakt in de oorlog. Eggers koppelt engagement steevast aan optimisme.

Voor *De parade* heeft hij een niet nader genoemd niet-westers land, waar na jaren burgeroorlog een broze vrede bestaat, als decor gekozen. De regering wil de vrede aangrijpen om het land een impuls te geven. Een lange weg van de

ontwikkelde hoofdstad in het noorden naar de achtergebleven stad in het zuiden, dwars door het onbegaanbare en verlaten binnenland, moet uitkomst bieden. Deze weg kan het verdeelde land letterlijk en figuurlijk verbinden.

Niet zwart-wit

De twee hoofdpersonen werken voor een westers bedrijf dat lastige infrastructurele projecten in complexe landen uitvoert. Om het risico op ontvoeringen te verkleinen, hebben de medewerkers geen naam maar een nummer, zodat het moeilijk is om de familie of het bedrijf na een ontvoering af te persen voor losgeld.

Vier is de ervaren rot in het vak. Hij heeft al tientallen van deze missies met succes volbracht. Dat heeft hij bereikt door zich steeds vol toewijding op zijn taak te richten: de asfalteermachine besturen en bedienen. De regels van het bedrijf bieden hem daarbij houvast: vermijd ieder contact met de plaatselijke bevolking en neem nooit geld of voedsel van hen aan. Voor Negen is dit zijn eerste buitenlandse klus. Hij moet ervoor zorgen dat Vier ongehinderd zijn werk kan doen door op een quad vooruit te rijden en obstakels weg te nemen en te zorgen dat de lokale bevolking niet te dichtbij komt. Daar waar Vier gedreven wordt door de

overtuiging dat 'zijn' weg kan bijdragen aan vrede en veiligheid, heeft Negen dit werk aangenomen omdat hij op zoek is naar avontuur. Hij zoekt actief contact met de lokale bevolking, laat zich bij hen uitnodigen voor het diner of een dorpsfeest, en maakt dames het hof.

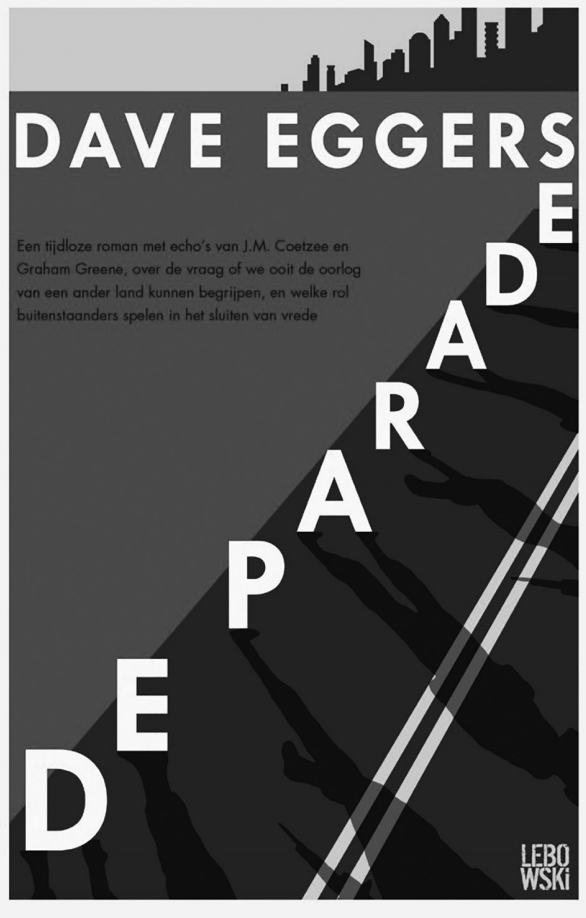
Vier ergert zich groen en geel aan het gedrag van zijn collega. Hij verkeert voortdurend in dubio over hoe hij met Negen moet omgaan. Eenmaal spreekt hij hem aan op zijn nalatige gedrag. Negen belooft beterschap, maar kort daarna ziet Vier hem in een rivier rondhangen met de plaatselijke jeugd.

Negen komt die dag niet meer op zijn quad voorbij. Een man komt Vier de dag erna vertellen dat zijn collega ziek is. Nu bevindt Vier zich in een situatie waarin de regels en zijn principes geen houvast meer bieden. Hij zit in de woestijn in een ver land, ver van goede gezondheidszorg, verstoken van communicatiemiddelen, en is overgeleverd aan een lokale bewoner die hem wil helpen.

Onder de vleugels van deze man moet hij nu de dubieuze lokale spelregels volgen om aan medicijnen te komen die het leven van Negen kunnen redden. Als ze aan de antibiotica weten te komen, herstelt Negen snel. Het brengt Vier en Negen dichter bij elkaar; de eerste lijkt zich te realiseren dat je niet altijd kunt vasthouden aan je zwart-witte waarheid, en Negen heeft ondervonden dat regels er niet zomaar zijn, maar een reden blijken te hebben.

Symbol

In een sobere maar trefzekere stijl sleept Eggers je mee in deze parabel. Maar aan een hoopvol einde doet hij deze keer niet. Want een goed geasfalteerde weg kan verbinden, handel mogelijk maken, een ziekenhuis beter bereikbaar maken, kortom: perspectief bieden, maar

biedt ook kansen voor een dictator of onderdrukker.

De auteur lijkt zijn lezers een cynische boodschap te willen meegeven over de zinloosheid van westerse bemoeienis met verdeelde landen ver weg. En hij lijkt Negen gelijk te geven dat het beter is om de dag te plukken, omdat elke inspanning om de wereld een beetje mooier te maken verspilde moeite is. Heeft hij zijn optimisme en hoop verloren? Wie het engagement van Dave Eggers kent, kan niet geloven dat hij met dit boek deze boodschap wil afgeven.

Eggers heeft iets groots gedaan: de lezer blijft in verwarring achter, en die verwarring staat symbool voor de verwarring van de westerse landen over hun plek in de wereld.

Boek: Dave Eggers, *De parade*. Amsterdam: Lebowski, 2019.